

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 21. septembra 2012

E.-P. /sj.h(2012)1284773

PREDSEDOVI A SUDCOM NAJVIŠŠIEHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY:

PÍ SOMNÉ PRIPOMIENKY

ktoré v zmysle článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 zmluvy predkladá

EURÓPSKA KOMISIA

zastúpená pánmi Pietom J.O. Van Nuffelom, Adriánom Tokárom a Nicolasom von Lingen, členmi Právneho servisu Európskej komisie, splnomocnenými zástupcami,

v konaní

E.-P.

a

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

o odvolaní proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave z 1. decembra 2011 vo veci 1S 249/2010-571 *E.-P.* proti Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky.

1.	PRÁVOMOC KOMISIE PREDKLADAŤ PRIPOMIENKY	3
2.	KONEČNÉ ROZHODNUTIE PMÚ SR A ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU V BRATISLAVE.....	5
3.	PRIPOMIENKY KOMISIE.....	6
3.1.	Súbežné uplatnenie článku 102 ZFEÚ a ustanovenia vnútroštátneho predpisu zakazujúceho zneužívanie dominantného postavenia.....	6
3.2.	Uloženie pokuty za porušenie všeobecného zákazu zneužívania dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ.....	9
4.	ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY.....	16

Komisia si dovoľuje predložiť tieto pripomienky:

1. PRÁVOMOC KOMISIE PREDKLADAŤ PRIPOMIENKY

1. V článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 zmluvy¹ [v súčasnosti ide o články 101 a 102 ZFEÚ] sa stanovuje, že keď si to vyžaduje koherentné uplatňovanie článku 81 alebo 82 zmluvy [v súčasnosti ide o články 101 a 102 ZFEÚ], Komisia konajúc z vlastného podnetu môže predložiť písomné pripomienky súdom členských štátov a že s povolením príslušného súdu sa môže tiež vyjadriť aj ústne.
2. Protimonopolný úrad Slovenskej republiky informoval Komisiu, že na Najvyššom súde Slovenskej republiky bolo podané odvolanie proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave z 1. decembra 2011 vo veci IS 249/2010-571 *E.-P.* *a.s./Protimonopolný úrad Slovenskej republiky*.
3. Krajský súd v Bratislave svojim rozsudkom z 1. decembra 2011 (ďalej len „rozsudok“) zrušil rozhodnutie Rady Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „PMÚ SR“) zo 6. augusta 2010 (druhostupňové rozhodnutie správneho orgánu, ďalej len „konečné rozhodnutie“), ako aj predchádzajúce rozhodnutie PMÚ SR, odboru zneužívania dominantného postavenia, z 28. augusta 2009 (prvostupňové rozhodnutie). V konečnom rozhodnutí PMÚ SR konštatoval, že podnikateľ *E.-P.* (ďalej len *E.-P.*) porušil článok 102 ZFEÚ a § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže zneužitím svojho dominantného postavenia na relevantnom trhu udeľovania súhlasu na používanie ochrannej známky *Z.b.* na území Slovenskej republiky.
4. V rozsudku sa PMÚ SR kritizuje za to, že uplatnil článok 102 ZFEÚ, ktorý zakazuje zneužívanie dominantného postavenia, súbežne s uplatnením zákazu zneužívania dominantného postavenia v zmysle § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Krajský súd v Bratislave konštatoval, že PMÚ SR mal buď uplatniť ustanovenie

¹ Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s. 1.

vnútroštátneho predpisu zakazujúce zneužívanie dominantného postavenia, resp., ak boli splnené podmienky na uplatnenie článku 102 ZFEÚ, mal uplatniť článok 102 ZFEÚ, nemal ich však uplatniť súbežne.

5. Súbežné uplatnenie vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže a článkov 101 a 102 ZFEÚ je dôležitým prvkom decentralizovaného systému presadzovania týchto článkov ZFEÚ, ktorý bol zavedený prostredníctvom nariadenia Rady (ES) č. 1/2003. Komisia chce v kontexte aktuálnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorého sa súťažné právo EÚ a vnútroštátne súťažné právo uplatňujú súbežne², ozrejmiť súčasný stav, pokiaľ ide o právo EÚ upravujúce predmetnú otázku, s cieľom zabezpečiť koherentné uplatňovanie článku 102 ZFEÚ v členských štátoch.
6. V rozsahu, v akom predmetný rozsudok zrušil rozhodnutie PMÚ SR ukladajúce sankciu na základe všeobecného zákazu zneužívania dominantného postavenia, ktorý je obsiahnutý v § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, ako aj v článku 102 ZFEÚ, chce Komisia vyjadriť pripomienky, pokiaľ ide o rozsah, v akom článok 102 ZFEÚ predstavuje základ pre ukládanie sankcií podľa nariadenia Rady (ES) č. 1/2003. Aj tieto pripomienky majú za cieľ zabezpečiť koherentné uplatňovanie článku 102 ZFEÚ.
7. Komisia chce predložením svojich pripomienok v zmysle článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003, ktorý bol do vnútroštátneho právneho poriadku premietnutý prostredníctvom § 35a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Z. z. v znení neskorších predpisov), poskytnúť vnútroštátnym súdom pomoc pri uplatňovaní pravidiel EÚ upravujúcich hospodársku súťaž. Komisia týmto svojím podaním preto koná vo všeobecnom záujme, pričom jej pripomienky nemajú za cieľ slúžiť záujmom strán sporu, ktorý prejednáva predmetný vnútroštátny súd³.

² Z najnovšej judikatúry pozri rozsudok zo 14. februára 2012 vo veci *C-17/10 Toshiba Corporation a. i.*, nateraz neuvverejnený v Zbierke, bod 81 a tamže citovanú judikatúru.

³ Pozri bod 19 oznámenia Komisie o spolupráci medzi Komisiou a súdmi členských štátov EÚ pri uplatňovaní článkov 81 a 82 Zmluvy o ES [teraz ide o články 101 a 102 ZFEÚ], (Ú. v. EÚ C 101, 27.4.2004, s. 54).

2. KONEČNÉ ROZHODNUTIE PMÚ SR A ROZSUDOK KRAJSKÉHO SÚDU V BRATISLAVE

8. V konečnom rozhodnutí PMÚ SR konštatoval, že spoločnosť *E.-P.* porušila článok 102 ZFEÚ a § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže zneužitím svojho dominantného postavenia na relevantnom trhu udeľovania súhlasu na používanie ochrannej známky *Z.b.* na území Slovenskej republiky. Podľa tohto rozhodnutia k zneužitiu dominantného postavenia došlo tým, že systém platieb za ochrannú známku *Z.b.* bol nastavený tak, že klienti spoločnosti *E.-P.* využívajúci jej služby v oblasti zberu, zhodnocovania a recyklácie odpadov mali možnosť používať *Z.b.* bez poplatku, zatiaľ čo ostatní klienti spoločnosti *E.-P.* zaň platili poplatok, a to aj za obaly na ktorých sa *Z.b.* nenachádzal. V rozhodnutí sa ďalej uvádza, že tento systém platieb viedol vzhľadom na výšku licenčného poplatku k obmedzeniu hospodárskej súťaže na relevantnom trhu zabezpečovania zberu, zhodnocovania a recyklácie odpadov z obalov prostredníctvom oprávnených organizácií v Slovenskej republike.
9. V konečnom rozhodnutí bola potvrdená pokuta vo výške 18 394 EUR, ktorá bola spoločnosti *E.-P.* uložená za predmetné zneužívanie dominantného postavenia. Z odôvodnenia konečného rozhodnutia vyplýva, že pri výpočte pokuty došlo k zníženiu základnej sadzby o 99 %, a to s cieľom zohľadniť špecifiká predmetného prípadu, najmä pokiaľ ide o zafinovanie relevantného trhu udeľovania súhlasu na používanie ochrannej známky *Z.b.* a nedostatočnú rozhodovaciu prax v predmetnej oblasti.
10. V rozsudku Krajského súdu v Bratislave, ktorým sa zrušilo konečné rozhodnutie PMÚ SR, sa ako hlavný nedostatok a teda dôvod na zrušenie tohto rozhodnutia uvádza, že výrok rozhodnutia je zmätočný. Krajský súd v Bratislave v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že PMÚ SR nesubsumoval zneužívanie dominantného postavenia opísané v konečnom rozhodnutí pod niektorý z konkrétnych druhov zneužitia dominantného postavenia, ktoré sú uvedené v § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, a že namiesto toho uplatnil generálnu klauzulu predmetného ustanovenia. Táto generálna klauzula podľa Krajského súdu v Bratislave nie je dostatočne presná, pokiaľ ide o opis skutkovej podstaty správneho deliktu, a preto ju nemožno použiť ako základ na uloženie správnej sankcie.

11. Krajský súd v Bratislave vo svojom rozsudku ďalej uviedol, že konečné rozhodnutie PMÚ SR bolo zmätočné takisto aj preto, lebo PMÚ SR rozhodol, že v dôsledku zneužitia dominantného postavenia došlo k porušeniu článku 102 ZFEÚ aj § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave je súbežné uplatnenie článku 102 ZFEÚ a zároveň § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže na konanie, v prípade ktorého je splnená podmienka totožnosti skutku, zmätočné.

3. PRIPOMIENKY KOMISIE

3.1. Súbežné uplatnenie článku 102 ZFEÚ a ustanovenia vnútroštátneho predpisu zakazujúceho zneužívanie dominantného postavenia

12. V rozsudku Krajského súdu v Bratislave sa za zmätočný označuje fakt, že PMÚ SR kvalifikoval príslušné konanie ako zneužitie dominantného postavenia zakázané § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a zároveň ako zneužitie dominantného postavenia ovplyvňujúce obchod medzi členskými štátmi zakázané článkom 102 ZFEÚ. Podľa Krajského súdu v Bratislave mal PMÚ SR kvalifikovať toto konanie podľa toho, či ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi alebo nie, buď ako porušenie článku 102 ZFEÚ, alebo ako porušenie § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Komisia vychádza z toho, že táto úvaha bola jedným z dôvodov, pre ktoré Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie PMÚ SR z 28. augusta 2009 a jeho rozhodnutie zo 6. augusta 2010 v rozsahu, v akom obe tieto rozhodnutia konštatovali porušenie tak § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, ako aj porušenie článku 102 ZFEÚ.
13. V článku 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 sa stanovuje, že ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle uvedeného ustanovenia, uplatnia na tieto dohody, rozhodnutia alebo zosúladené postupy aj článok 101 ZFEÚ. Ďalej sa v tomto odseku ustanovuje, že ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy na zneužitie

zakázané článkom 102 ZFEÚ uplatňujú vnútroštátne súťažné právo, uplatnia aj článok 102 ZFEÚ⁴.

14. Z toho následne vyplýva, že ak vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdy považujú konanie určitého podniku za zneužívanie dominantného postavenia v rozpore s článkom 102 ZFEÚ, nemôžu na takéto konanie uplatňovať vnútroštátne súťažné právo bez toho, aby zároveň neuplatnili aj článok 102 ZFEÚ. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 má za cieľ zabezpečiť, aby sa pravidlá EÚ v oblasti hospodárskej súťaže účinne presadzovali a aby riadne fungovali mechanizmy spolupráce stanovené v tomto nariadení⁵
15. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 teda umožňuje súbežné uplatňovania súťažného práva EÚ a vnútroštátneho súťažného práva⁶. Pravidlá hospodárskej súťaže na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni môžu vnímať obmedzenia hospodárskej súťaže z rôznych uhľov⁷ pohľadu a oblasti ich pôsobnosti sa neprekrývajú⁸. Ako Súdny dvor Európskej únie ozrejmil vo veci *Toshiba*, článok 3 nariadenia (ES) č. 1/2003 dovoľuje pokračovať v uplatňovaní tak práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže (články 102 ES a 101 ES), ako aj vnútroštátneho súťažného práva na jeden a ten istý prípad⁹.
16. To však neznamená, že vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže alebo súdy musia pravidlá EÚ upravujúce hospodársku súťaž a vnútroštátne pravidlá upravujúce

⁴ V článku 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 sa doposiaľ odkazuje na články 81 a 82 Zmluvy o ES, ktoré sú v súčasnosti článkami 101 a 102 ZFEÚ.

⁵ Pozri odôvodnenie č. 8 nariadenia (ES) č. 1/2003.

⁶ Pozri rozsudok zo 14. februára 2012 vo veci C-17/10 *Toshiba Corporation a. i.*, nateraz neuvverejnený v Zbierke, body 81 – 83.

⁷ Pozri vec 14/68 *Wilhelm a. i.* (14/68, Zb. s. 1); vec C-137/00 *Milk Marque a National Farmers' Union* (Zbierka 2003, s. I-7975, bod 61); spojené veci C-295/04 až C-298/04 *Manfredi a. i.* (Zbierka 2006, s. I-6619, bod 38); vec C-550/07 P *Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals/Komisija* (Zbierka 2010, s. I-8301, bod 103).

⁸ Vec C-505/07 *Compañía Española de Comercialización de Aceite* (Zbierka 2009, s. I-8963, body 50 – 53).

⁹ Pozri rozsudok zo 14. februára 2012 vo veci C-17/10 *Toshiba Corporation a. i.*, nateraz neuvverejnený v Zbierke, bod 83.

hospodársku súťaž uplatňovať súbežne vždy. Zásadným aspektom článku 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 je, že orgány hospodárskej súťaže členských štátov a vnútroštátne súdy musia uplatňovať súťažné právo EÚ v prípadoch, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Na tento účel možno v takýchto prípadoch uplatňovať súťažné právo EÚ výlučne, resp. súbežne s vnútroštátnym súťažným právom¹⁰. V prípade, že sa uplatní súťažné právo EÚ, je potom súbežné uplatnenie vnútroštátnych pravidiel hospodárskej súťaže fakultatívne a závisí od príslušného vnútroštátneho právneho systému. V niektorých členských štátoch, konkrétne v Taliansku, sa rozhodli zaviesť výlučné uplatnenie pravidiel EÚ upravujúcich hospodársku súťaž na prípady, ktoré spadajú do rozsahu ich pôsobnosti. Väčšina členských štátov si zvolila možnosť uplatňovať tak právo hospodárskej súťaže EÚ, ako aj vnútroštátne právo hospodárskej súťaže, a súbežné uplatnenie pravidiel EÚ a vnútroštátnych pravidiel sa stalo osvedčenou praxou¹¹. Táto prax zodpovedá úmyslu zákonodarcu, ktorý sa rozhodol prijať znenie odlišné od pôvodného návrhu Komisie (Komisia navrhovala výlučné uplatňovanie článkov 101 a 102 ZFEÚ). Cieľom tohto odlišného znenia bolo vyriešiť riziko, že rozhodnutia prijaté na presadzovanie pravidiel budú zrušované len preto, že nebolo splnené kritérium týkajúce sa ovplyvnenia obchodu.

17. Možno teda urobiť prvý predbežný záver, že súbežné uplatnenie článku 102 ZFEÚ a zodpovedajúceho ustanovenia vnútroštátneho súťažného práva nemôže byť dôvodom na zrušenie rozhodnutia, ktoré na účely presadenia pravidiel prijal vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže podľa súťažného práva EÚ.
18. Pokiaľ ide o záver Krajského súdu v Bratislave, že súbežné uplatnenie článku 102 ZFEÚ a vnútroštátneho ustanovenia o zneužívaní dominantného postavenia je

¹⁰ Pozri bod 9 usmernení Komisie o pojme „ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi“ obsiahnutom v článkoch 81 a 82 zmluvy, Ú. v. EÚ C 101, 27.4.2004, s. 81.

¹¹ Pozri bod 152 dokumentu útvarov Komisie, ktorý sprevádza Správu o vykonávaní nariadenia (ES) č. 1/2003, [SEK(2009) 574 v konečnom znení z 29.4.2009] a ktorý je k dispozícii na adrese <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2009:0574:FIN:EN:PDF>. Ďalej pozri tiež oznámenie útvarov Komisie v súvislosti s článkom 3 a vzťahom medzi právom ES a vnútroštátnym právom, súbežným uplatňovaním, konvergenciou a ďalšími otázkami [SEK(2002)219 z 22.2.2002], body 7 až 9.

„zmätočné“ so zreteľom na úvahu, že podkladové skutočnosti spĺňajú podmienku totožnosti skutku, Komisia poznamenáva, že takéto súbežné uplatnenie práva hospodárskej súťaže EÚ a vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže okrem toho nebudú obavy, pokiaľ ide o zásadu *ne bis in idem*. V tejto súvislosti treba uviesť, že v oblasti práva hospodárskej súťaže zásada *ne bis in idem* zakazuje, aby sa v prípade podniku opätovne rozhodlo, resp. aby sa proti nemu začalo konanie, že sa dopustil protisúťažného správania, ak ide o správanie, za ktoré už bol postihnutý alebo vo vzťahu ku ktorému bolo rozhodnuté, že sa ho nedopustil, a to skorším rozhodnutím Komisie, proti ktorému už nemožno podať opravný prostriedok¹². V predmetnom prípade sa však nezdá, že by išlo o „druhé“ konanie alebo „druhé“ postihnutie za rovnaké správanie. Uloženie jednej pokuty v rámci tohto istého konania za súbežné porušenie jedného či viacerých právnych ustanovení tým istým správaním nie je porušením zásady *ne bis in idem*¹³.

3.2. Uloženie pokuty za porušenie všeobecného zákazu zneužívania dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ

19. Komisia vychádza z toho, že hlavným dôvodom, pre ktorý Krajský súd v Bratislave považoval výrok konečného rozhodnutia za zmätočný, bola skutočnosť, že PMÚ SR nesubsumoval zneužívanie dominantného postavenia opísané v konečnom rozhodnutí pod niektorý z konkrétnych druhov zneužitia dominantného postavenia, ktoré sú uvedené v § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, a že namiesto toho uplatnil generálnu klauzulu predmetného ustanovenia. Zdá sa, že Krajský súd v Bratislave sa domnieva, že toto ustanovenie neobsahuje dostatočne presný opis správneho deliktu, za ktorý bola v predmetnom prípade uložená správna sankcia. V

¹² Pozri spojené veci C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij (LVM) a. i./Komisia* (Zbierka 2002, s. ECR I-8375, bod 59) a rozsudok zo 14. februára 2012 vo veci C-17/10 *Toshiba Corporation a. i.*, nateraz neuverejnený v Zbierke, bod 94. Pozri článok 4 Protokolu č. 7 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článok 50 Charty základných práv Európskej únie, ako aj rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) z 10. februára 2009 vo veci *Sergey Zolotukhin/Ruská federácia*, podanie č. 14939/03, body 82 až 84. V súvislosti s podobnosťou judikatúry ESEP a súdov EÚ pozri návrhy generálnej advokátky Juliane Kokott z 8. septembra 2011 vo veci C-17/10 *Toshiba Corporation a. i.*, nateraz neuverejnené v Zbierke, bod 121.

¹³ Vo svojom rozsudku vo veci *Zolotukhin* ESLP zdôraznil, že cieľom zásady *ne bis in idem* obsiahnutej v článku 4 Protokolu č. 7 bol zakázať opakovanie trestného konania, ktoré bolo ukončené „konečným“ rozhodnutím (odsek 107).

tejto súvislosti uvádza ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého je možné len zákonom stanoviť, ktoré konanie je trestným činom, pričom uvádza aj zásadu *nullum crimen nulla poena sine lege*. Ďalej uvádza aj odporúčanie výboru ministrov Rady Európy č. (91) 1 z 13. februára 1991, ktoré je určené členským štátom a ktoré sa týka správnych sankcií. Zdá sa, že Krajský súd v Bratislave tvrdí, že presnosť, ktorá by bola dostatočná na splnenie požiadaviek Ústavy SR, zásady *nullum crimen nulla poena sine lege* a uvedeného odporúčania výboru ministrov, možno dosiahnuť až potom, čo PMÚ SR premietne generálnu klauzulu zákazu zneužívania dominantného postavenia do konkrétnej skutkovej podstaty.

20. Komisia sa ďalej domnieva, že rozsudok sa opiera o rovnakú kritiku, aj pokiaľ ide o možnosť uložiť dotknutému podniku pokuty za porušenie generálnej klauzule zákazu zneužívania dominantného postavenia stanoveného v článku 102 ZFEÚ. Vo výroku konečného rozhodnutia PMÚ SR, ktorý Krajský súd v Bratislave považuje za zmätočný, sa jasne stanovuje, že zneužitím dominantného postavenia bol porušený článok 102 ZFEÚ a zároveň aj § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Pokuta, ktorá bola potvrdená konečným rozhodnutím, bola uložená za zneužitie vymedzené vo výroku rozhodnutia, t. j. za zneužitie, o ktorom PMÚ SR rozhodol, že je porušením článku 102 ZFEÚ, ako aj § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Komisia poznamenáva, že § 8 zákona o ochrane hospodárskej súťaže má rovnakú štruktúru ako článok 102 ZFEÚ v tom zmysle, že obsahuje generálnu klauzulu zakazujúcu zneužívanie dominantného postavenia¹⁴, ktorú dopĺňa výpočet určitých typov konaní, ktoré sa za zneužitie považujú „najmä“¹⁵.
21. Komisia by v súvislosti s právomocou vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže ukladať pokuty za porušenie článku 102 ZFEÚ chcela uviesť nasledovné:

¹⁴ Pozri § 8 ods. 6 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, kde sa podobne ako v prvom odseku článku 102 ZFEÚ stanovuje, že „zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané“.

¹⁵ Pozri § 8 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a druhý odsek článku 102 ZFEÚ.

22. V zmysle článku 5 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 majú orgány členských štátov na ochranu hospodárskej súťaže právomoc uplatňovať články 101 a 102 ZFEÚ, ako aj právomoc na tento účel ukladať pokuty.
23. V prvom odseku článku 102 ZFEÚ sa zakazuje akékoľvek zneužívanie dominantného postavenia na vnútornom trhu či jeho podstatnej časti jedným alebo viacerými podnikateľmi ako nezlučiteľné s vnútorným trhom, ak môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. V druhom odseku tohto článku sa stanovuje, že takéto zneužívanie môže zahŕňať najmä: a) priame alebo nepriame vynucovanie neprímeraných nákupných alebo predajných cien alebo iných obchodných podmienok; b) obmedzovanie výroby, odbytu alebo technického rozvoja na úkor spotrebiteľov; c) uplatňovanie nerovnakých podmienok voči obchodným partnerom pri rovnakých plneniach, čím ich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú; d) podmieňovanie uzatvárania zmlúv prijatím dodatočných záväzkov, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv.
24. Súdny dvor Európskej únie ozrejmil, že výpočet spôsobov zneužívania obsiahnutý v článku 102 ZFEÚ nie je taxatívny a že praktiky tam uvedené sú len príkladmi zneužívania dominantného postavenia¹⁶. Výpočet druhov zneužívania obsiahnutý v predmetnom ustanovení nevyčerpáva spôsoby zneužívania dominantného postavenia, ktoré sú ZFEÚ zakázané¹⁷. Z toho vyplýva, že určité postupy môžu byť v rozpore s článkom 102 ZFEÚ, hoci nezodpovedajú žiadnemu zo spôsobov zneužívania príkladmo uvedených v druhom odseku tohto článku. Preto Súdny dvor Európskej únie, keď vo veciach *Hoffmann-La Roche*¹⁸ a *Michelin*¹⁹ rozhodol, že

¹⁶ Vec C-280/08 P *Deutsche Telekom/Komisia* (Zbierka 2010, s. I-9555, bod 173); ďalej pozri už vec 6/72 *Europemballage a Continental Can/Komisia* (Zbierka 1973, s. 215, bod 26); vec C-333/94 P *Tetra Pak/Komisia* (Zbierka 1996, s. I-5951, bod 37) a spojené veci C-395/96 P a C-396/96 P *Compagnie Maritime Belge Transport a. i./Komisia* (Zbierka 2000, s. I-1365, bod 112).

¹⁷ Vec 6/72 *Europemballage a Continental Can/Komisia* (Zbierka 1973, s. 215, bod 26); spojené veci C-395/96 P a C-396/96 P *Compagnie maritime belge transports a. i./Komisia* (Zbierka 2000, s. I-1365, bod 112).

¹⁸ Vec 85/76 *Hoffmann-La Roche/Komisia* (Zbierka 1979, s. 461).

¹⁹ Vec 322/81 *Michelin/Komisia* (Zbierka 1983, s. 3461).

vernostné zľavy majú vylučujúci účinok, svoju argumentáciu založil na celom článku 86 Zmluvy o ES [teraz článok 102 ZFEÚ], a nie len na písm. b) druhého odseku tohto článku²⁰. Podobne možno uviesť, že Súdny dvor schválil rozhodnutie Komisie o zneužití dominantného postavenia zo strany *British Airways*, ktoré bolo založené na všeobecnom ustanovení o zákaze obsiahnutom v článku 82 Zmluvy o ES²¹. Vo všetkých týchto prípadoch Súdny dvor potvrdil pokuty, ktoré Komisia uložila za porušenie článku 86 Zmluvy o EHS (resp. neskôr za porušenie článku 82 Zmluvy o ES či článku 102 ZFEÚ).

25. Súdny dvor už vo svojom rozsudku z 13. februára 1979 vo veci *Hoffmann-La Roche* odmietol argumentáciu, že z dôvodu všeobecnosti a nepresnosti pojmov „dominantné postavenie“ a „zneužívanie“ obsiahnutých vo vtedajšom článku 86 Zmluvy o EHS [teraz článok 102 ZFEÚ] môže Komisia ukladať pokuty za porušenie tohto článku, len ak najprv tieto pojmy konkretizuje, a to či už správnou alebo rozhodovacou praxou, aby pokutované subjekty vedeli, akého konania sa nemajú dopúšťať²².
26. Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci *Hoffmann-La Roche* uviedol, že aj napriek tomu, že v článku 86 Zmluvy o EHS sú použité všeobecné pojmy, nemožno povahu zákazov stanovených v tomto článku a podmienky, ktorých naplnením dôjde k ich uplatneniu, označiť za nepresné a neumožňujúce predvídateľnosť²³. V tejto súvislosti Súdny dvor poukázal na spôsob, ktorým sa článok 86 Zmluvy o EHS uplatňoval predtým, ďalej uviedol, že toto ustanovenie je nutné posudzovať v kontexte komplexného systému ustanovení Zmluvy o EHS, ktorých cieľom je zabezpečiť účinnú a ničím nenarušenú hospodársku súťaž, a zdôraznil, že pojmy „dominantné postavenie“ a „zneužívanie“ nie sú pojmi novými, ale pojmi, ktoré získali

²⁰ Pozri vec C-95/04 P *British Airway/Komisia* (Zbierka 2007, s. I-2331, bod 58).

²¹ Tamtiež, bod 59.

²² Vec 85/76 *Hoffmann-La Roche/Komisia* (Zbierka 1979, s. 461, bod 128).

²³ Tamtiež, bod 130.

špecifický význam v dôsledku praxe orgánov zodpovedných vo väčšine členských štátov za preskúmavanie a potláčanie protisúťažného konania²⁴.

27. Komisia poznamenáva, že medzičasom prijala veľké množstvo rozhodnutí, ktoré boli odobrené súdmi EÚ a v ktorých boli uložené pokuty za zneužívanie dominantného postavenia, a to bez toho, aby v nich bol uvedený čo i len jeden z konkrétnych príkladov protisúťažného konania demonštratívne uvedených v druhom odseku článku 102 ZFEÚ²⁵.
28. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pojem „práva“ (po francúzsky „droit“) na účely zásady *nullem crimen, nulla poena sine lege*, ktorý je zakotvený v článku 7 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EĎP), zahŕňa právo majúce pôvod v legislatívnej činnosti, ako aj právo vyplývajúce z judikatúry²⁶. Táto zásada môže brániť retroaktívnemu uplatneniu nového výkladu pravidla stanovujúceho protiprávnosť určitého konania, čo v zmysle citovanej judikatúry osobitne platí v prípade súdneho výkladu, ktoré vedie k výsledku, ktorý nebolo možné v čase predmetného konania rozumne predvídať, a to najmä vzhľadom na výklad predmetného pravidla, ktorého sa pridržala judikatúra v rozhodnom čase²⁷. Z tej istej judikatúry však vyplýva, že rozsah pojmu predvídateľnosť závisí vo veľkej miere od obsahu príslušnej úpravy, od oblasti, ktorú upravuje, ako aj od počtu a povahy osôb, ktorým je táto úprava určená. Požiadavka predvídateľnosti práva môže byť splnená, aj keď dotknutá osoba musí požiadať o radu odborne spôsobilé osoby

²⁴ Tamtiež, body 131 – 132.

²⁵ Pozri napr. rozhodnutie Komisie 2001/463/ES týkajúce sa konania podľa článku 82 Zmluvy o ES (vec COMP D3/34493 – DSD) (Ú. v. ES L 166, 21.6.2001, s. 1), potvrdené vecou T-151/01 *Duales System Deutschland/Komisia* (Zbierka 2007, s. II-1607) a vecou C-385/07 P *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisia* (Zbierka 2009, s. I-6155).

²⁶ Pozri spojené veci C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P *Dansk Rørindustri a. i./Komisia* (Zbierka 2005, s. I-5425, body 215 a 216 a tamže citovanú judikatúru); vec C-266/06 P *Evonik Degussa/Komisia* (Zbierka 2008, s. I-81, bod 40 a tamže citovanú judikatúru).

²⁷ Spojené veci C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P *Dansk Rørindustri a. i./Komisia* (Zbierka 2005, s. ECR I-5425, body 217 a 218).

s cieľom posúdiť spôsobom primeraným okolnostiam prípadu dôsledky, ktoré môžu z príslušného konania vyplývať²⁸.

29. Súdny dvor EÚ konkrétne v oblasti súťažného práva usúdil, že uvedené osobitne platí, pokiaľ ide o profesionálov, ktorí sú zvyknutí pri výkone svojej profesie postupovať s veľkou obozretnosťou. Možno teda od nich očakávať, že osobitne starostlivo posúdia riziká, ktoré ich profesia zahŕňa²⁹.
30. V tejto súvislosti existuje ustálená judikatúra, v zmysle ktorej nesie podnik s dominantným postavením osobitnú zodpovednosť za to, aby svojim konaním nezasiahol do účinnej a nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu³⁰. Súdny dvor EÚ na základe uvedeného rozhodol, že podniky sa nemôžu dovoliavať údajnej nepredvídateľnosti pri uplatňovaní článku 102 ZFEÚ, aby sa vyhli zákazu týmto článkom stanovenému³¹. Je pravdou, že Komisia v niektorých prípadoch zohľadnila relatívnu novosť určitého protisúťažného konania, aby pre podnik, ktorý sa tohto konania dopustil, zmiernila s ním spojené následky, a to napr. znížením základnej sadzby pokuty³² (čo v predmetnom prípade urobil aj PMÚ SR), resp. jej neuložením³³. Súdny dvor EÚ však jednoznačne potvrdil, že Komisia takto postupovať v prípadoch, keď určité konanie ešte nebolo predmetom rozhodnutia na presadenie súťažného práva, vo všeobecnosti nemusí³⁴. Súdny dvor EÚ vo viacerých prípadoch preto zamietli

²⁸ Tamtiež, bod 219 a tamže citovaná judikatúra.

²⁹ Tamtiež. Ďalej pozri vec C-413/08 P *Lafarge/Komisia* (Zbierka 2010, s. I-5361, bod 95).

³⁰ Vec 322/81 *Michelin/Komisia* (Zbierka 1983, s. 3461, bod 57); vec C-280/08 P *Deutsche Telekom/Komisia* (Zbierka 2010, s. I-9555, bod 83).

³¹ Pozri napr. vec T-51/89 *Tetra Pak/Komisia* (Zbierka 1990, s. II-309, bod 37); rozhodnutie Komisie 2001/892/ES z 25. júla 2001 týkajúce sa konania podľa článku 82 Zmluvy o ES (COMP/C-1/36.915 – Deutsche Post AG – Zadržovanie cezhraničných poštových zásielok), Ú. v. ES L 331, 15.12.2001, s. 40, bod 192.

³² Pozri vec T-271/03 *Deutsche Telekom/Komisia* (Zbierka 2008, s. II-477, bod 306).

³³ Pozri vec T-51/89 *Tetra Pak/Komisia* (Zbierka 1990, s. II-309, bod 38).

³⁴ Pozri vec T-228/97 *Irish Sugar/Komisia* (Zbierka 1999, s. II-2969, body 291 až 294). Ďalej pozri spojené veci T-191/98 a T-212/98 až T-214/98 *Atlantic Container Line a. i.* (Zbierka 2003, s. II-3275, body 1611 až 1633), kde Súdny dvor rozhodol, že by k uloženiu pokuty nemalo dôjsť nielen preto, že Komisia vo svojom rozhodnutí po prvýkrát preskúmavala predmetné postupy, ale aj vzhľadom na osobitné okolnosti, ktorými bolo to, že predmetné postupy boli Komisii notifikované a súviseli

argumentáciu príslušných podnikov, keď tvrdili, že by sa pre novosť ich prípadu mali pokuty, ktoré im boli udelené, zrušiť alebo znížiť³⁵.

31. V každom prípade však, pokiaľ ide o spôsob zneužívania dominantného postavenia, ktorý PMÚ SR konštatoval v predmetnom prípade a ktorý, zdá sa, obsahuje prvky neprímeranej cenovej politiky a/alebo cenových praktík s viažucim účinkom, chce Komisia pripomenúť, že článok 102 ods. 2 písm. a) ZFEÚ zakazuje neprímerané ceny, pričom tento pojem bol ďalej ozrejmnený v judikatúre³⁶. Pokiaľ ide o cenové praktiky s viažucim účinkom, bolo v judikatúre ozrejmnené, že rôzne druhy týchto praktík vrátane zoskupovania produktov – tzv. bundlingu³⁷ môžu predstavovať zneužívanie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ, a to bez ohľadu na to, do akej miery zodpovedajú príkladom cenových alebo viažucich praktík uvedených v druhom odseku uvedeného článku³⁸.
32. Komisia preto zastáva názor, že článok 102 ZFEÚ obsahuje jasný zákaz vynucovania neprímeraných cien či cien s viažucim účinkom zo strany podniku s dominantným

s dohodami spadajúcimi pod skupinovú výnimku, ako aj to, že strany týchto dohôd mali počas správneho konania dôvod veriť, že im Komisia pokutu neudelí.

- ³⁵ Pozri napr. vec T-201/04 *Microsoft/Komisia* (Zbierka 2007, s. II-3601, body 1331 až 1343); vec T-271/03 *Deutsche Telekom/Komisia* (Zbierka 2008, s. II-477, body 306 – 320), potvrdené rozsudkom vo veci C-280/08 P *Deutsche Telekom/Komisia* (Zbierka 2010, s. I-9555); ako aj vo veci T-321/05 *AstraZeneca/Komisia* (Zbierka 2010, s. II-2805, body 873 až 876 a bod 914 (v odvolacom konaní: C-457/10 P; v tejto súvislosti pozri návrhy generálneho advokáta Jána Mazáka z 15. mája 2012, body 105 až 108).
- ³⁶ Pozri napr. Vec 30/87 *Bodson* (Zbierka 1988, s. 2479, body 30 až 32); spojené veci 110/88, 241/88 a 242/88 *Lucazeau a. i.* (Zbierka 1989, s. 2811, body 21 až 33).
- ³⁷ Pojem „zoskupovania produktov“, čiže tzv. bundling, odkazuje na predaj dvoch či viacerých produktov ako súčasť jedného balíka, pričom cena tohto balíka je stanovená tak, že je výhodnejšie kúpiť balík od jedného podnikateľského subjektu ako kúpiť produkty či služby osobitne od rôznych podnikateľských subjektov. Týmto zoskupovaním produktov možno premietnuť silnú pozíciu na jednom trhu na ďalší trh. Toto premietnutie je zvyčajne použité v záujme zvýšenia predaja na jednom trhu (tzv. naviazanom trhu) pomocou využitia silného postavenia produktu a služby na využívanom trhu, na ktorý je tento trh naviazaný alebo s ktorým je zoskupený (t. j. na tzv. viažucom trhu).
- ³⁸ Pozri napr. vec 322/81 *Michelin/Komisia* (Zbierka 1983, s. 3461, odseky 75 až 86) a vec C-333/94 P *Tetra Pak International/Komisia* (Zbierka 1996, s. I-5951), ako aj rozhodnutie Komisie C(2001)1582 z 20. júna 2001 týkajúce sa konania podľa článku 82 Zmluvy o ES vo veci COMP/E-2/36.041/PO – Michelin), Ú. v. ES L 143, 31.5.2002, s. I, odsek 227 (rozhodnutie potvrdené rozsudkom Súdu prvého stupňa Európskych spoločností vo veci *Michelin/Komisia* (Zbierka 2003, s. II-4071).

postavením, čo potvrdili aj viaceré rozhodnutia a rozsudky na úrovni EÚ³⁹. Komisia je z toho dôvodu presvedčená, že ukládanie pokút za takéto protisúťažné konanie je v súlade s požiadavkami stanovenými v odporúčaní výboru ministrov Rady Európy č. (91) 1, podľa ktorého ju nutné, aby príslušné správne sankcie a okolnosti, za ktorých sa môžu tieto sankcie ukladať, boli stanovené zákonom⁴⁰, a kde sa zároveň ustanovuje, že správne sankcie nemožno ukladať za konanie, ktoré v čase, kedy nastalo, nepredstavovalo porušenie príslušných pravidiel⁴¹.

33. Komisia si dovoľuje vyzvať ctihodný Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby tieto jej pripomienky zobral do úvahy pri uplatňovaní článku 102 ZFEÚ na okolnosti predmetného prípadu, ku ktorým sa Komisia v kontexte týchto písomných pripomienok nevyjadruje.

4. ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY

34. Komisia oceňuje, že má možnosť predložiť tieto pripomienky ctihodnému Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, pričom mu je kedykoľvek pripravená poskytnúť odpovede na akékoľvek otázky s nimi súvisiace, resp. v súvislosti s inými aspektmi predmetnej veci.
35. Komisia by mimoriadne ocenila, keby jej bolo oznámené akékoľvek pojednávanie v predmetnej veci. Komisia následne zväží, či požiadá Najvyšší súd o možnosť ústneho vyjadrenia, ako sa ustanovuje v článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003.
36. Pripomienky, ktoré Komisia predkladá na základe článku 15 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003, nie sú pre vnútroštátne súdy záväzné. Len Súdny dvor Európskej únie môže poskytovať záväzný výklad práva EÚ, a to v rámci konania o prejudiciálnych otázkach. V článku 267 ZFEÚ sa ustanovuje, že ak sa otázka výkladu určitého

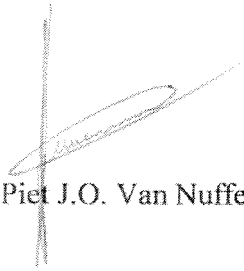
³⁹ Pozri v tejto súvislosti judikatúru spomenutú v poznámke pod čiarou č. 368.

⁴⁰ Zásada č. 1 uvedená v odporúčaní výboru ministrov Rady Európy č. (91) 1 z 13. februára 1991, ktoré je určené členským štátom a ktoré sa týka správnych sankcií.

⁴¹ Tamtiež, zásada č. 2.

ustanovenia práva EÚ položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, môže sa obrátiť na Súdny dvor Európskej únie, aby o nej rozhodol. Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie, a to s výnimkou prípadov, keď sa Súdny dvor Európskej únie predmetnou právnou otázkou už zaoberal, resp. ak niet žiadnych odôvodnených pochybností o tom, ako túto otázku rozhodnúť.

37. Komisia si dovoľuje vyzvať ctihodný Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby sa s otázkami práva EÚ, ktoré vyvstali v rámci prebiehajúceho konania v tejto veci, obrátil na Súdny dvor Európskej únie, ak má pochybnosti o výklade práva EÚ predloženom Komisiou.

Piet J.O. Van Nuffel

Adrián Tokár

Nicolas von Lingen

splnomocnení zástupcovia Komisie

